

Vlastníky firem čeká odhalení

Nový zákon, jenž má rozplést vlastnícké struktury českých společností, právě vchází v platnost. Lidé si budou moci na webu ministerstva spravedlnosti zkontrolovat, komu patří firma, u které nakupují, nebo kam míří státní dotace.

IVANA PEČINKOVÁ

PRAHA Už od zítřka si lidé budou moci přesně zjistit, kdo je majitelem firmy, od níž si chtějí objednat nějakou službu či výrobek. A mít přehled i o tom, ke komu směřují dotace či zisky z veřejných zakázek. Evidenci vlastníků firem povede ministerstvo spravedlnosti, informace budou dostupné na webové stránce Esm.justice.cz. Podle údajů z uplynulého týdne zatím splnila evidenční povinnost asi třetina firem.

Úderem června vstupuje v účinnost zbrusu nový zákon o evidenci skutečných vlastníků. Slovo „skutečných“ v názvu je důležité, protože nová právní norma by měla docílit toho, že budou rozpleteny často velmi zamotané křížové vlastnícké vztahy, z nichž není patrné, komu firma skutečně patří. Tedy udělat jasno v tom, kdo ze zakázek inkasuje zisk. Skutečným majitelem je ten, kdo je příjemcem zisku anebo má rozhodující vliv na firmu.

„Veřejně přístupné budou muset být v evidenci jméno a příjmení, adresa skutečného majitele, ale především údaje o jeho postavení vůči konkrétní firmě či výše jeho vlastníckého podílu. Kdo skutečně vlastní firmu nebo pobírá její zisk, bude moci od tohoto data zjistit kdokoli. Doposud byly tyto údaje veřejnosti nedostupné, přístup k nim měly orgány státní správy, orgány činné v trestním řízení a soudy,“ říká Kateřina Moravcová z advokátní kanceláře BDO Legal.

Pokuta půl milionu

Povinnost platí pro všechny právnické osoby zapsané do veřejných rejstříků, tedy akciové společnosti, svěřenské fondy, veřejné obchodní a komanditní společnosti, „eseróčka“, spolky a podobně. Výjimku mají politické strany, společenství vlastníků bytových jednotek či veřejné výzkumné organizace.

Do konce minulého týdne si mohlo úkol jako splněný odfajkovat asi 150 tisíc firem, což je zhruba třetina těch, kterých se povinnost týká. „Tento poměr je patrně dán menším povědomím veřejnosti o evidenční povinnosti a absenci sankcí za její neplnění. Měl by se však hned s účinností nového zákona zásadně změnit, protože začne fungovat mechanismus takzvaných automatických průpisů. Díky tomu budou některé údaje převzaty do evidence skutečných majitelů z veřejných rejstříků, takže v řady subjektů tím dojde ke splnění evidenční povinnosti bez nutnosti jakékoli aktivity,“ vysvětluje mluvčí ministerstva spravedlnosti Vladimír Řepka.

Česko už dva samostatné zákony vyžadující rozkrytí vlastníckých vztahů má. Jejich vadou však je, že neobsahují páky, jak podnikatele donutit, aby své vlastnictví zveřejnili, tedy zanesli do evidence. Zjednodušeně řečeno jsou pod hrozbou sankcí nuceni prokázat svůj vlastnícký vztah pouze na vyžádání, třeba při kontrole.

„Zatímco stávající právní úprava porušení povinnosti evidence skutečných majitelů v zásadě nesankcionovala – pokud se za sankci nepovažuje vyloučení ze státních zakázek –, nový zákon výslovně zavádí přestupky a skryté občanskoprávní sankce,“ vysvětluje Lucie Vojtíšková z Hospodářské komory.

Budou-li některé údaje v novém registru chybět a společnost nezajistí jejich doplnění, může jí hrozit pokuta až půl milionu korun. Kromě toho nebude smět svým majitelům vyplácet podíl na zisku a oni nebudou moci zasahovat do vedení – například nebudou moci hlasovat na valné hromadě.

Firmy s nejasnou vlastníckou strukturou se také i nadále nebudou moci ucházet o státní dotace nebo veřejné zakázky. Tím ale výčet možných problémů nekončí. „U osob, které nesplní evidenční povinnost, mohou také nastat komplikace například při jednání s bankou, protože ta je povinna zjišťovat skutečné majitele firem, které u ní mají své účty,“ přidává další aspekt Moravcová.

Zápis automaticky i ručně

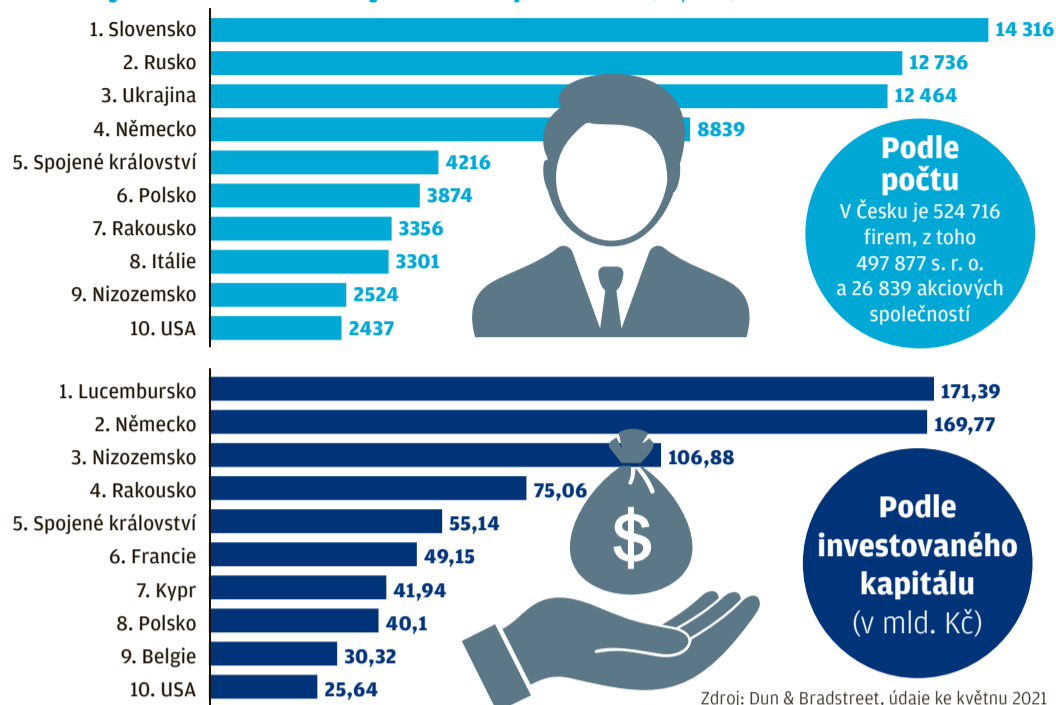
Jak mají firmy novou povinnost naplnit? Menším společnostem s jednodušší vlastníckou strukturou, například s r. o., pomůže to, že jejich údaje z obchodního rejstříku budou do nového registru převedeny automaticky. Data ale musejí odpovídat nové zákoně úpravě. „Pokud u nich ve veřejných rejstřících například chybí podíl konkrétní osoby nebo údaje o jejím postavení ve firmě, budou je muset do nové databáze zadat ručně,“ vysvětluje Moravcová.

Asociace malých a středních podniků a živnostníků (AMSP) upozorňuje, že nový zákon zvyšuje administrativní a finanční zátěž firem. „Protí tomuto zákonu v zásadě nic nenamítáme. V zaplevelené džungli naší legislativy se skutečně mělo najít řešení pro větší transparentnost v oblasti státních zakázek a podobně. Protože se však nejedná o koncepční řešení, opatření dopadá i na malé a mikro-subjekty, včetně jednočlenných eseróček,“ konstatuje místopředsedkyně AMSP Pavla Břečková.

V případech, kdy nebude automatický průpis údajů z obchodního rejstříku možný, totiž budou muset firmy požádat o zápis do nového registru soud, ať už osobně, či s pomocí notáře, což znamená čas i poplatky.

Nový zákon vychází z aktualizace práva Evropské unie a jeho cílem je zesílit boj proti praní špinavých peněz a financování terorismu. V Česku vstoupil letos v led-

Odkud jsou zahraniční majitelé českých firem (top 10)

LIDOVÉ NOVINY

esprit
Stylový magazín Lidových novin

NOVÝ ESPRIT

Tentokrát je naše vydání věnováno řemeslu, proto si v něm můžete přečíst text o modrotisku, staré technice, která je zapsána na seznam UNESCO. Čeká vás též rozhovor s Matyášem Kodlem, synem známého galeristy Martina, o současném umění. Dozvíte se též, jaké byly vztahy v rodině herce Jana Wericha, a mnohem více. Zdarma v Lidových novinách ve středu

2. 6. 2021

Praha hospodařila opět s přebytkem

PRAHA Hlavní město loni hospodařilo s přebytkem 8,9 miliardy korun, což je o asi 5,8 miliardy meziročně méně. Příjmy dosáhly asi 96,9 miliardy a výdaje 88 miliard korun. Hospodaření ovlivnily mimo jiné nižší běžné i kapitálové výdaje a mírně vyšší příjmy. Vyplývá to ze závěrečného účtu hospodaření, který v pondělí projednají městští radní. Praha měla pro loňský rok schválený rozpočet s příjmy asi 67 miliard a výdaji 90 miliard korun. Pro letošní rok počítá s příjmy i výdaji 87,8 miliardy korun.

Stát nasype do recyklace miliardy

NĚMČICE NAD HANOU (Prostějovsko) Do recyklační infrastruktury plánuje stát z Národního plánu obnovy investovat do dvou let 3,5 miliardy korun. Nyní se roční podpora oboru ze strany státu pohybuje v řádu stovek milionů korun. Po jednání se zástupci České asociace oběhového hospodářství v Němčicích nad Hanou to řekl vicepremiér a ministr průmyslu a obchodu Karel Havlíček (za ANO). V třídění papíru a plastu podle něj patří obyvatelům Česka mezi světovou špičku, třídění je však třeba ještě zkvalitnit. čtk